SYDAFRIKAS DØVE

Nr. 5
December
2000

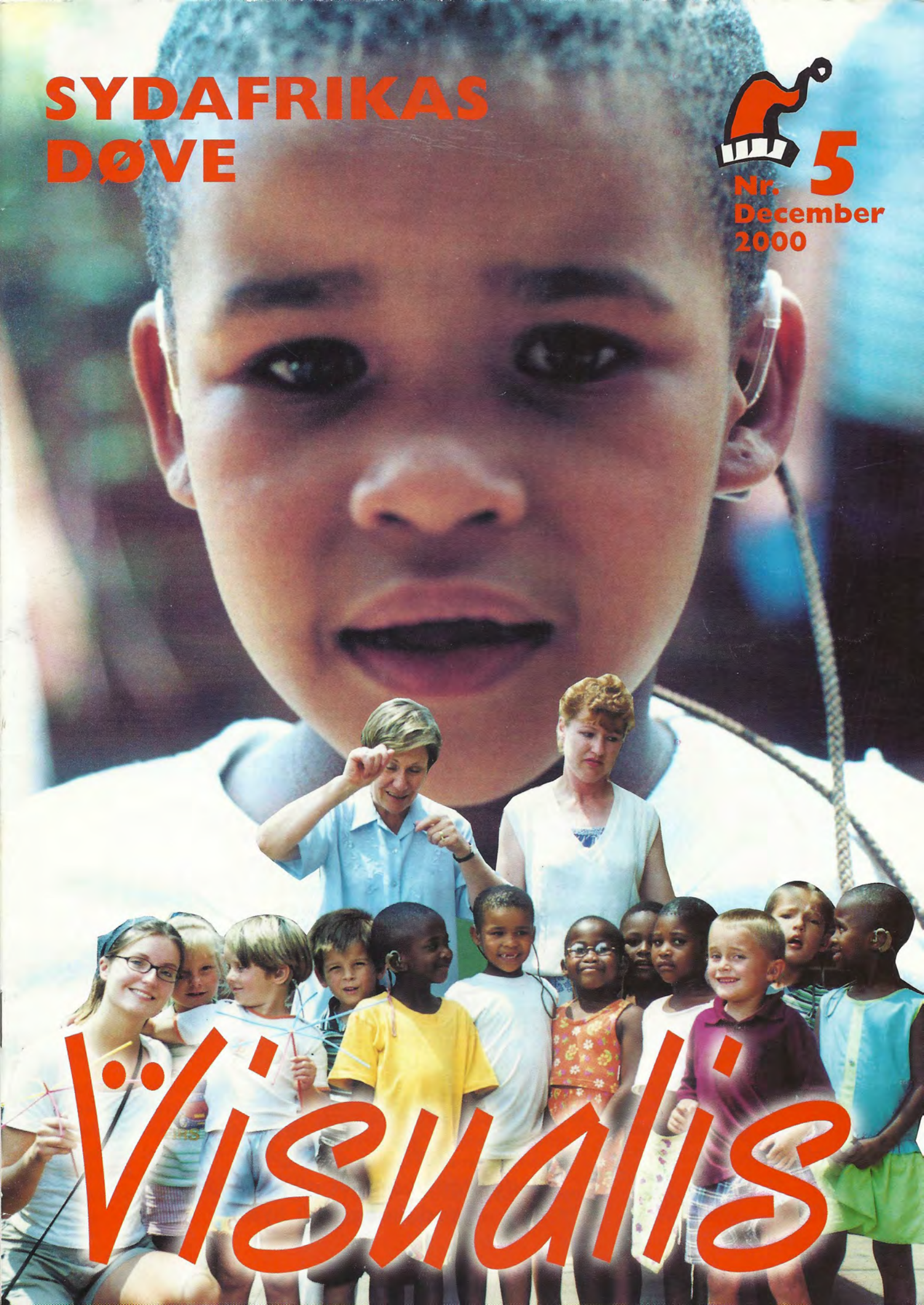

Visualis

Visualis

Nr. 5-2000, 6. årgang
ISSN: 1396-4267

Redaktion:
Alex Hansen (ansv.)
Elisa Klejs Nielsen
Karen Talks
Mette Bjørnholt Bertelsen
Michael Vestergaard
Thomas Jakobsen
Torsten Guhle

Sekretariat:
Danske Døves
Ungdomsforbund
Postboks 704
Rantzausgade 60[1]
2200 København N

Txt. tlf.: 35 24 09 19
Alm.tlf.: 35 24 09 12
Fax: 35 24 09 20
E-post: ddu@deaf.dk
www: www.deaf.dk/ddu

Annoncer:
Gurli Andersen
Horsensvej 1
Salten, 8653 Them
Tlf.: 86 84 91 11
Fax: 86 84 85 10

Tryk og dtp-udstyr:
Grafisk Værksted
Vandtårnsvej 100
2860 Søborg
Tlf. 39 56 09 90
Fax 39 53 09 91
Txt. 39 66 88 83

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale.

Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte og redigere breve og artikler, der optages i bladet.

Synspunkter, fremført af de enkelte skribenter, dækkes ikke nødvendigvis af forbundet eller af redaktionen.

Indhold

Nyt fra sekretariatet 3
Stockholm 6
BSL versus ASL 8
Debataften: ASL/BSL 11
Vellykket ØMU-debat 13
Røde Hænder 14
Engelsk for døve 15
Sydafrikas døve 18

Forord

Det er blevet jul igen. Det hektiske liv i de juleoppyntede gader begynder at blive hverdagskost. Dette nummer dækker mange emner. Noget nyt er at redaktionen på Visualis vil byde velkommen til to ny skribenter som er *Thomas Jakobsen* og *Karen Talks*. Med de to er gruppen nu oppe på syv personer; nok til at dække mange ting. Karen Talks har fra nogle elever på Kastelsvejskolen fået at vide, at der gerne skulle være emner såsom *ecstasy, Nyborgskolen, Gallaudet University, scoretricks* og *tøj/mode*. Vi har nok forsømt eleverne på folkeskolerne, men det vil vi råde bod på i næste nummer – marts 2001.

Vi vil derfor igen understrege at forslag, idéer og artikler skrevet af jer er meget velkomne, og at det kan sendes med post eller som e-post til DDU.

Dette nummer lægger stor vægt på debatten omkring brug af British Sign Language (BSL) eller American Sign Language (ASL) i folkeskolernes engelskundervisning. Der har været mange diskussioner om hvilket af dem der var bedst. Det blev fulgt op af en debataften den 8. november 2000. Debatten her i bladet efterfølges af en norsk artikel om samme emne. Artiklen er blevet oversat til dansk.

DDU fik i september næsten helt ny bestyrelse til generalforsamlingen. Det bliver spændende at se hvordan fremtiden bliver udformet.

Redaktionen ønsker alle god læselyst, god jul og godt nytår!

Nyt fra sekretariatet:

Mini workshop – kom og vær med!

*Skal du i gang med en **videregående uddannelse** i sommeren 2001 eller vinteren 2002, er nedenstående tilbud måske noget for dig!*

DDU's uddannelsudvalg har nemlig fornøjelsen at arrangere to miniworkshops om:

- Ansøgninger til videregående uddannelser – hvordan udfyldes de?
- Levnedsbeskrivelsen ved ansøgninger til kvote 2. Kom og få at vide, hvordan man laver en rigtig god levnedsbeskrivelse.
- Hvordan fungerer det på tolkeområdet, når der indføres sektoransvar på de videregående uddannelser den 1. januar 2001. Hvordan skal tolkeansøgningen udfyldes?

Benyt chancen til at få klar besked på ovennævnte svar.

Hvornår/hvor

Århus: Høreinstituttet torsdag den 1. marts 2001 kl. 18 – 21.

København: LF's kontor tirsdag den 6. marts 2001kl. 18.00 – 21.00.

Program m.v. vil blive sendt til alle deltagere efter tilmeldingen.

Tilmeld dig *senest den 10. januar 2001* til DDU:
ddu@deaf.dk / fax 35 24 09 20

Selv om du af en eller anden grund ikke skulle blive optaget på den uddannelse, du søger, er du velkommen til at deltage i arrangementet alligevel.

Center for Information om Videregående Uddannalese, IVUC afholder studietræf:

*På **Århus Rådhus***
fredag d. 26. januar kl. 11 – 16 og lørdag d. 27. januar kl. 10 – 15.

*På **Niels Brock** i København*
d. 3. februar kl. 10 – 17.

*Med socialtolkeprojektet vil det være muligt at få en gratis tolk med til træffet. Læs mere på **www.ivuc.dk***

Tolk til videregående uddannelse

Der trådte en ny lov i kraft den 1.august 2000 med virkning fra den 1. januar 2001, der handler om specialpædagogiske støtte ved videregående uddannelser.

Af Hanne Meibom, Døvekonsulent

Hvad betyder det for døve studerende?

Ja, for at forstå loven og hvilken indflydelse det har på døve studerende er det vigtigt at gøre sig klart:

1. Hvad er specialpædagogisk støtte?

2. Hvad er en videregående uddannelse?

Specialpædagogisk støtte ydes som kompensation for handicappet i forhold til uddannelsen. Til døve studerende kan det være tegnsprogstolk, skrivetolk, bærbar PC til kommunikation i forbindelse med gruppearbejde osv.

Videregående uddannelser er de uddannelser der kommer efter ungdomsuddannelserne (f.eks. gymnasielle uddannelser). Det kan være uddannelser der foregår på lærer-/pædagogseminariet, universitetet, handelshøjskolen o.lign.

Det nye i loven er, at de specialpædagogiske foranstaltninger "tegnsprogstolk" søges på uddannelsesinstitutionen og ikke længere i kommunen. Uddannelsesinstitutionen indstiller efterfølgende til Styrelsen for Støtte i daglig tale SU, der har pengene til at betale for tolken.

SU vil ansætte regionale handicapfaglige konsulenter, der skal rådgive studerende og uddannelsesinstitutioner om støttemuligheder.

I øjeblikket venter vi på en bekendtgørelse inden der sker noget!

Men formentlig bliver det sådan at der ingen ændring sker for de studerende der er i gang med en uddannelse, og hvor kommunen allerede har lovet at betale for tolken. Her fortsætter kommunen med at betale.

Vi følger udviklingen tæt, og er der studerende, der har brug for råd og vejledning er de velkomne til at kontakte regionens døvekonsulent.

Jeg deltager i DDUs mini-workshop den 1. og 6. marts 2001 og vil her gerne besvare spørgsmål.

Til sidst: Husk det er vigtigt fortsat at give tolkeadministrationen besked inden den 15. marts om du har brug for tolk i det kommende undervisningsår. For et er at SU gerne vil betale for tolken, noget andet er om der er en tolk ledig.

Døves Verdensjuniorlejr 2001

Næste år arrangerer det portugisiske døveforbund sammen med World Federation of Deaf Youth den 2. Døves Verdens-juniorlejr i Portugal d. 4. – 15. juli 2001.

Sted
Det meste af lejren vil foregå i Lissabon, hvor deltagerne skal bo på døveskolen „Jacob Rodrigues Pereira da Casa Pia de Lisboa". Men der vil også blive et tre-dages ophold i Oporto. Bl.a. får deltagerne her mulighed for at se, hvordan den berømte portvin bliver lavet.

Program
Sportsaktiviteter, kulturarrangementer, konkurrencer, foredrag og meget mere.

Deltagere
Hvert land kan sende to drenge og to piger i alderen 13 – 17 år og 1 leder til juniorlejren.

Man skal være medlem af DDU for at deltage i lejren.

Deltagergebyr
4.900 kr. pr. person. Prisen inkluderer rejse til/fra Portugal, kost og logi, udflugter og transport til/fra diverse steder i Portugal.

Tilmelding
Danske Døves Ungdomsforbund, Rantzausgade 60 - 1, 2200 Kbh. på e-post: ddu@deaf.dk eller fax 35 24 09 20 senest den 10. januar 2001.

Hvis der kommer flere end 4 tilmeldinger forbeholder DDU sig ret til at udvælge deltagerne.

Leder søges

Hvis du kunne tænke dig at være leder og dermed være i Portugal næste sommer sammen med en masse mennesker fra hele verden, så skriv en kort omtale af dig selv og send/e-post den til DDU.

Vi kan ikke tilbyde dig løn, men lommepenge og garantere en god oplevelse.

Ledere søges

Næste år finder Døves Nordiske Børnelejr sted i Island fra den 2. til den 9. juli 2001. Vi søger en mandlig og en kvindelig leder, som har lyst til tage med de danske børn til Island i en uge. Hvis du er interesseret, så skriv en kort omtale af dig selv og send/e-mail den til DDU senest den 10. januar 2001.

Vi kan ikke tilbyde dig løn, men du får lommepenge og rejsen/opholdet betalt.

I næste Visualis kommer der en omtale af Døves Nordiske Børnelejr med tilmeldingsblanket og priser m.v.

Julegaveidé!

Hvorfor ikke købe DDUs bog „Mågeskrig" og forær den til familie og venner. Bogen koster 99kr. + forsendelse og porto og kan bestilles hos DDU, e-post: ddu@deaf.dk, på tlf. 35 24 09 12 eller tekst tlf. 35 24 09 19.

Projekt Ungdom for Europa:

Tur til Andalusien - jaaaaah!

Vil du med? – hvorfor ikke være i Sydspanien næste år fra den 24. juni – 1. juli!

DDU var vært for en gruppe unge, spanske døve i august måned. Det var en god oplevelse, og derfor blev vi enige om at gennemføre en ny udveksling til næste år. Vi kan love dig en indholdsrig uge med masser af oplevelser. Andalusien er et smukt område med en rig kulturhistorie. Ungdomsforbundets kontor ligger i den smukke gamle by Cordoba tæt på Malaga.

DDU søger derfor 16 friske unge døve som kunne tænke sig at tage med til Andalusien næste år.

Tidspunkt: 24. juni – 1. juli 2001.

Deltagerpris: 1.000 kr., som dækker flybillet, forsikring, kost og logi.

Formålet: bl.a. at få kendskab til europæisk ungdomspolitik, spanske samfundsforhold, spansk døvekultur mv.

Deltagerne skal selv deltage aktivt i forberedelserne. Derfor vil der før afrejsen blive afholdt et par informationsmøder.

Krav til deltagerne

Du skal:

- kunne kommunikere internationalt.
- have lyst til at være med i forberedelserne.
- deltage aktivt før/under rejsen.
- være mellem 18 – 25 år.
- være medlem af DDU.

Projektet kan kun gennemføres såfremt vi får penge fra EU.

Tilmelding til DDU på e-post: ddu@deaf.dk eller fax 35 24 09 20 senest den 10. januar 2001.

NB: Husk at skrive din alder på tilmeldingen!

CYMO CYKELCENTER

Østergades Cykelforretning

v/Knud Viggo Hansen
Østergade 47 · 3700 Rønne
Tlf. 56 95 22 18

På gensyn i

Restaurant Indus

Istedgade 25 · 1650 København V
Tlf. 33 24 23 73

Revision med sund fornuft...

Professionel assistance i alle revisions- og regnskabsmæssige forhold samt økonomisk rådgivning.
Dansk landsdækkende organisation med 10 afdelinger.
Vi tilbyder et kvalificeret og tillidsfuldt samarbejde.

rvt
Statsautoriseret revisionsaktieselskab
Medlem af Morison International

Statsautoriseret revisor
Henning Ravn Larsen
Grønhøjgade 45
6600 vejen
Skr. tlf. 75 36 00 97
Alm. tlf. 75 36 02 11
Fax tlf. 75 36 03 31

Statsautoriseret revisor
Ole Artmann
Gl. Kongevej 15
Boks 490 · 1506 København V
Skr. tlf. 33 26 70 10
Alm. tlf. 33 26 70 00
Fax tlf. 33 26 70 01

Glædelig jul og godt nytår

Shell Raffinaderiet

Egeskovvej, Tlf. 79 20 35 22

Stockholm

Jeg bringer her en reportage fra mit fem-dages besøg i Stockholm i efterårsferien.

Af Thomas Jakobsen

Som I sikkert ved, er Stockholm Sveriges hovedstad. Danmark og Sverige er broderlande og hovedstæderne er et godt sted at tjekke hvor vidt broderskabet rækker.

En lille storby

Mit forhåndsindtryk af Stockholm var at byen skulle være meget moderne og på forkant med mange ting såsom teknologi, mode og design. Og byen skulle være yderst internationalt orienteret i modsætning til København. København er nærmest en stor provinsby, hvorimod Stockholm er en lille storby.

Jeg fulgtes med en veninde og boede hos hendes fyr. Fyrens lejlighed var i Bromma, 12 minutter fra centrum. Stockholm er gennemkrydset af Tunnelbanan – en mellemting mellem metro og S-tog. På den måde adskiller Stockholm sig fra København ved at have en egentlig metrokultur med en masse nedgange. For eksempel har alle de største varehuse egen nedgang til Tunnelbanan. Jeg fik købt en 3-dages billet til 80 svenske kroner – man får billigere billetter, hvis man er døv, så det var ekstra fordelagtigt for mig!

Forinden havde jeg anskaffet mig et internationalt studenterkort, et såkaldt ISIC-kort, så jeg kunne få rabat på entreer til museer og diverse ting. Det fik jeg brug for. For på alle de museer jeg besøgte, fik jeg en pæn rabat med kortet.

Den første dag gik jeg rundt i byen og mærkede den internationale atmosfære. Stockholmerne er også mere målrettede og effektive – alle har et mål, det ses ude i byen. Folk går hurtigere og kigger ikke på hinanden som man nu gør i København! Det siges at svenskerne er mere effektive end danskerne. Og det kunne jeg se og mærke i Stockholm. Men man kan diskutere om byen har en egentlig personlighed? Alt er nyt og pænt – der er næsten ingen pittoreske smørhuller eller elementer som individualiserer en by. Der er dog ét pittoresk smørhul, nemlig Gamla Stan.

Gamla Stan

Midt i Stockholm er der en lille ø med udelukkende gamle bygninger – de ældste i Stockholm. Hele byen begyndte i Gamla Stan. Så voksede den ud over øen til de omkringliggende øer i Skærgårder, som er så karakteristisk for Stockholm. Der er cirka 24.000 øer spredt ud over hele byen – men der er kun nogle få af dem der er beboede.

Jeg mødtes med Maja Toft der nu studerer lingvistik/tegnsprog på Stockholms Universitet. Der er en tegnsprogslinie på universitetet med både hørende og døve elever. Hun viste mig rundt i byen og kom med mange interessante historier om byen.

Ikke så mange unge døve i Stockholm

Jeg fik set Dövas Hus hvor Stockholms Døveforening holder til. Og så viste hun mig sin arbejdsplads, DUKIS – en slags fritidshjem/ungdomsklub, hvor børnene kommer efter skoletid. Jeg mødte meget få døve på min alder omkring 18-20 år. Grunden var at de fleste døve på denne alder er i gymnasiet for døve i Örebro. Der går cirka 500 døve i gymnasiet dér. Skolen tilbyder både almen og teknisk gymnasium. Der er er én døveskole i Stockholm, Manillaskolan, der ligger helt ude i det grønne Djurgården. Jeg fik en rundvisning på Manillaskolan af en

ung lærer, der fortalte om skolens historie og om indretningen. Mit første indtryk af skolens tilstand var meget positiv: alle klasseværelser var rene og pæne, og møblerne var helt moderne i modsætning til det danske skolevæsen! For eksempel var formningslokalets borde helt hvide og ikke helt fedtet ind i maling i alle regnbuens farver! Men læreren fortalte, at forholdene ikke helt var optimale for børnene. Bygningens arkitektur er forældet: det er ikke godt for børnene at skulle gå på trapper hele dagen. Der er 3 etager i skolen. Det bedste ville være en skole uden etager.

Djurgården er Stockholms svar på Dyrehaven – det er en stykke uforfalsket natur, og der er også et tivoli, Gröna Lund.

Store forskelle

Selv om det blot er nabolandet jeg besøger, er der en utrolig forskel på tingene her i Danmark og Sverige. Den første overraskelse fik jeg da jeg handlede i et supermarked og skulle have mønter retur. Jeg fik ingen mønter af kasseassistenten – jeg skulle selv tage dem fra en automat, som stod der, hvor man plejer at betale. Og man kan godt putte mønter i automaten – på den måde kan kasseassistenten være fri for at tælle mønterne. Smart og effektivt! Prisniveauet er meget lig vores – men man skal tænke på landets svagere valuta – cirka 0,87 danske kr. for én svensk krone. På den måde kan det være fordelagtigt at gøre indkøb. For eksempel har H&M præcis de samme prissedler som her i landet, så sparer man noget hvis man handler i H&M. Man sparer ikke noget ved at købe øl eller sprut, og man skal være mindst 20 år for at købe disse varer. Man kan ikke få øl og vin i almindelige supermarkeder eller kiosker. Der er kun én butikskæde der har lov til at sælge det, det statsejede Systembolaget. Derfor er der ikke så mange alkoholikere i Sverige som i Danmark.

Om natten ...

Stockholm har et vildt natteliv. Der er altid gang i den et eller andet sted, selv på hverdage. Onsdag og lørdag er de sjoveste tidspunkter. Men de fleste steder har en aldersgrænse på 23 eller 25. Men man kan godt være heldig nogle gange, som jeg var. Stederne er pænere end dem man ser i København. Måske skyldes det klientellets høje alder?

WWW

Alt om Stockholm, info om arrangementer osv.:
www.aos.se

Officiel turist-site:
www.stockholmtown.com

Manillaskolan:
www.manillaskolan.specialskolorna.se

Gymnasiet i Örebro:
www.birgittaskolan.specialskolorna.se

Stockholms lufthavn: www.arlanda.com

SAS:
www.scandinavian.net

Malmö Aviation:
www.malmoaviation.se

Flygbussarna:
www.flygbussarna.com

Systembolaget:
www.systembolaget.se

REJSEINFO

Jeg rejste til Stockholm med indenrigsfly fra Malmö. Det koster 220 svenske kroner med stand-by-billet. SAS og Malmö Aviation flyver til Stockholm fra Malmö. Jeg rejste med Øresundstoget fra København og tog Flygbussarna fra Malmö Centralstation til Sturup lufthavn. Man kan også tage Flygbussarna fra Stockholms lufthavn Arlanda til centrum. Det er praktisk, hvis du har et ISIC-kort så kan du få rabat på turene med Flygbussarna.

FACTS

Befolkning i hele landet: 9 millioner.

Befolkning i Stockholms centrum: 750.000.

Befolkning i hele Stockholm: 1,9 millioner.

Tegning: Teddy Witzansky

British Sign Language versus American Sign Language

Af Alex Hansen

British Sign Language, elegant forkortet til BSL. Så kan man hurtigt finde frem til en forkortelse for American Sign Language.

I disse tider diskuterer folk en hel del – eller måske også heftigt – om hvordan undervisningen i folkeskolens engelsktimer skal foregå.

Vi er forhåbentligt kommet helt uden for det gamle system, hvor engelsklæreren havde den rædsomme idé at bruge dansk tegnsprog med engelske mundbevægelser. Egentlig drømmer vi jo bare. Der er faktisk flere skoler, som bruger denne metode. Eleverne kan snildt finde ud af, hvad den mundbevægelse der bliver udført betyder, ved at se på dét tegn læreren udfører. Det er netop på den måde, at man lærer mange engelske gloser!

Computere som kommunikationsmiddel er heller ikke et ukendt begreb. Det bruges i stor grad i gymnasiet og på universitetet.

Nu er behovet for en re-evaluering af undervisningsmetoden dukket op. På Odense Lærerseminarium går Malene Madsen og Gerli Bille Sørensen. De har/har valgt engelsk som linjefag. Der er i skrivende stund debataften om BSL og ASL den 8. november i København.

Jeg benyttede mig af Døves Kulturdage i Odense til at fange Malene Madsen og Gerli Bille Sørensen til et interview.

Midt i tumulten fandt *Malene Madsen* og jeg et tomt bord, og jeg stillede det første spørgsmål som var:

Hvilket af dem (ASL eller BSL) vil du bruge?

Malene læser på 2. år og vil vælge engelsk som linjefag når det 3. år begynder. "Egentlig ved jeg det ikke. Jeg sidder i skoleudvalget, og vi blev enige om behovet for en afklaring på dette område", fortalte hun, "vi kan ikke uden videre begynde på hvert sit. Det jeg vil undgå er at Aalborgskolen bruger BSL og Fredericiaskolen ASL. Hvad ville der ikke ske på Nyborgskolen eller i gymnasiet."

Jeg spurgte hende om hvad hun forventede af debataftenen. Dertil svarede hun at hun håbede på en god debataften. "Måske kan de to tegnsprog være et supplement til selve undervisningen. Og dog forventer jeg ikke enighed allerede den 8. november", tegnede hun og fortsatte, "med supplement mener jeg at jeg gerne vil have at eleverne skal gøres mere bevidste om *hvilket* (tegn)sprog de bruger. Jeg vil gerne give dem et sprog de kan bruge", sluttede Malene næsten, "BSL eller ASL skal ikke være et fag i sig selv."

Jeg tænkte hurtigt på computerbrug, men det syntes Malene var lidt urealistisk. "Det er ikke en brugsmekanisme. Eleverne skal føle *skiftet* fra det ene sprog til det andet."

"Du siger at du ikke forventer enighed den 8. november. Hvad vil du gøre når der overhovedet ikke er retningslinjer omkring dette, når du skal begynde at undervise i folkeskolen? Vil du begynde at lave din egen retningslinje?", spurgte jeg med henvisning til Malenes forventning om debataftenen.

Malene spekulerede lidt før hun kom i gang, "Jeg håber sandelig det bliver det ene!", hænderne indtog en afslappende stilling, "Men jeg vil være konsekvent hvis der ikke er nogle retningslinjer. Det ville i øvrigt være lidt kedeligt. Jeg vil gerne give et sprog til eleverne som de kan bruge!", sagde Malene, "computere er gode til grammatisk indlæring, men det er lidt urealistisk som egentlig kommunikationsmiddel, men det er naturligvis bedre end at bruge dansk tegnsprog med engelske mundbevægelser. Det er jo snyd! Eleverne får jo ikke gloserne ind i hovedet på den måde!"

"Normalt undervises der i britisk engelsk (BrE). Hvordan vil en undervisning udført i ASL i givet fald påvirke dette? Hvad med [garbage] *på amerikansk engelsk (AmE) og* [rubbish] *på BrE. Jeg forestiller mig at der er et tegn for førstnævnte på ASL og et andet tegn for sidstnævnte på BSL. Og hvad med kulturelle forskelle i ord som* [dormitory] *på AmE og BrE?"*,

Malene så lidt eftertænksom ud, "En blanding af disse to sprog er måske i orden, men jeg ville i hvert fald forklare forskellene inden for kulturen, grammatikken og ortografien."

"Men der har været enkelte døve døvelærere på f.eks. Kastelsvejskolen og Fredericiaskolen. Den ene har brugt ASL på førstnævnte skole og den anden BSL på sidstnævnte. Hvordan vil du forholde dig til disse personer der underviste i to forskellige sprog uden afklaring på dette område?"

"Den ene kan jeg bedre forholde mig til. Vedkommende havde en målbevidst tænkning - hun tog til England. Men det er klart - det er svært - det er bedre end slet intet tegnsprog. Den anden der brugte ASL kan jeg ikke forholde mig til. Jeg mener ikke det var uansvarligt af dem at gøre det, for det er *døveskolerne* der har ansvaret for retningslinjerne", svarede Malene, "men jeg håber først og fremmest, som sagt før, på en god diskussion til debataftenen. Jeg vil være med til at gøre engelskundervisningen bedre."

"Men - hvem bestemmer retningslinjerne?"

Hurtigt fik jeg følgende svar i hovedet, "det gør de døve - os døve - vi har det sidste tegn. Men vi får se."

Jeg takkede Malene for svarene og gjorde hende opmærksom på at jeg ville vende tilbage efter debataftenen til en eventuel fornyet opfattelse af sagen. Hun forsvandt i menneskemængden, og jeg fik hurtigt øje på *Gerli Bille Sørensen* ovre i baren. Hun var bartender. På nuværende tidspunkt læser hun på 4. år og har engelsk som linjefag.

"Jeg vil helt klart bruge ASL. Det er kommet helt af sig selv. Dengang jeg gik på Nyborgskolen havde vi en studietur til USA. Desuden har jeg en værtsfamilie

og arbejdet derovre i et år. Endvidere havde jeg et semester på California State University of Northridge i Californien. De har en afdeling for døve på dét universitet. Jeg har også en bror derovre som er gift med en amerikansk kvinde."

Javel - man påstår at indlæringen foregår hurtigere når man bruger tegnsprog, f.eks. ASL, men det er vel mere leksikalsk end grammatisk?

"Jo, naturligvis. Der er en klar forskel mellem det ortografiske sprog og tegnsproget. Men det er rart at få daglige begreber på ASL - det giver eleverne mulighed for at identificere sig med begreberne. Det forøger deres ordforråd (og tegnforråd). Det er bedre med en form for visualisering af begreber. Døve lægger stor vægt på det visuelle. Det skal naturligvis ikke negligeres.", fortalte Gerli og fortsatte, "dansk tegnsprog med engelske mundbevægelser bidrager ikke til noget som helst. Det giver forvirring, det er snyd og det hjælper! Man skal opleve engelsk på *engelsk*!"

Hvad med computere?

"Dem skal man først og fremmest bruge til grammatik- og skriftøvelser."

Er det ressourcekrævende med et tegnsprog, et ortografisk sprog og computere i ét fag?

"Nej. Det er det ikke."

Forventer du at man når frem til enighed den 8. november?

"Det gør jeg nok ikke, men jeg forventer at Jessica Rohde (BSL) og Janne Boye (ASL) kommer med gode argumenter for hvert sprog. Det ene er ikke nødvendigvis bedre end det andet."

Folk taler om at det internationale brugersprog i den hørende verden er engelsk. Hvad kan det internationale brugertegnsprog i den døve verden så være?

"Der er mange mennesker der kan og bruger ASL."

Er det i sig selv argument nok til at bruge ASL i undervisningen?"

Gerli svarede hurtigt at det var det. "Der er mange konferencer, kongresser og festivaler hvor der stort set bruges ASL", sluttede Gerli.

Men hvad hvis der ingen retningslinjer er til den tid du skal undervise?

"Så laver jeg min egen! Og det er ASL. Om det skulle være et problem ved jeg ikke rigtigt, men jeg ville diskutere det med børnenes forældre. De har også noget at skulle sige."

Hvem skal vælge retningslinjerne?

"Det skal de rigtige mennesker. Jeg ved ikke hvem de er. Vi må til at vurdere det, for det har jo været et totalt forsømt område. Men samtidig skal vi også være realistiske. ASL bruges i langt højere grad end BSL og andet tegnsprog. Jeg vil meget gerne snakke med de andre lærere og ledelsen på den skole jeg skal undervise om det, for det handler jo om undervisning af børn, og vi skal gerne være enige om det."

Debat

Det er d. 8. november 2000. Det er den debataften der blev omtalt i interviewet med Gerli Bille Sørensen og Malene Madsen om BSL og ASL.

Af Alex Hansen

Der er mange mennesker – alle aldre er repræsen-teret. En baby er også med. Udenfor er det blæsende, køligt og mørkt. Debataftenen virker varm. Jeg får fundet en ledig stol, finder noget papir og får lov til at låne en kuglepen.

Janne Boye for ASL

Janne Boye begynder med et oplæg om hvorfor vi skal vælge ASL. Hun studerer lingvistik på Københavns Universitet og har netop været på Gallaudet University i et år.

Hun lægger vægt på globaliseringen. ASL bruges til mange konferencer, kongresser og af mange mennesker. ASL kunne derfor passende bruges som lingua franca (et fællessprog brugt af folk som bor i et område, hvor der tales mange forskellige sprog). Dertil kommer håndalfabetet. Der er meget få forskelle mellem det danske og det amerikanske håndalfabet. Udgangspunktet er der. Britisk håndalfabet derimod udføres ved hjælp af to hænder.

Udvalget af litterære værker på tegnsprog (ASL) er meget stort. Der er digte, sange og historie-

aften ASL versus BSL

fortællinger på ASL. Materiale er der nok af. Dette bruges som argument for forholdet til ASL hvorimod undervisningsmateriale udført på BSL ikke er nær så omfattende. Der er et stort tegnsprogsmiljø, og der er ASL-tolke overalt. Der er et stort udvalg af forskellige fag på Gallaudet.

Jessica Rohde for BSL

Jessica Rohde har afsluttet lærereksamen og undervist på Fredericiaskolen. Nu arbejder hun imidlertid på KC i Århus. Hun har haft ophold i England hvilket understreger at hun skal argumentere for rigtigheden af valget af BSL.

Jessica Rohde kom også ind på globaliseringen, men hæfter sig ved at der er mange varianter af engelsk; britisk, amerikansk, australsk og fælles-engelsk i et område hvor der tales mange forskellige sprog.

Mange berømte personer i litteraturen er engelske, bl.a. Shakespeare. De kulturelle værdier i Danmark ligger nærmere de britiske end de amerikanske.

Endvidere anerkendes amerikanske uddannelser ikke her og i mange europæiske lande, herunder England, fordi niveauet er lavere i USA. Hvad vil det hjælpe, hvis man kan meget ASL og havde en uddannelse fra USA når det ikke kan bruges i Danmark? BSL kan bruges af børn, og når disse når 8. klasse eller derover kunne de blive introduceret til ASL og lære forskellene ligesom der er varianter af engelsk.

Jessica og Janne er enige om ...

Janne Boye og Jessica Rohde er begge to enige om at BSL og/eller ASL skal være et supplement. Det skal bruges som en sprogmekanisme og motivere eleverne til at lære ny tegn og kommunikere med andre. Dansk tegnsprog med engelske mundbevægelser er helt ude i skoven. Computere bør bruges til grammatiske forklaringer og øvelser der har med grammatik at gøre. Det ene af de to tegnsprog er fint.

Ovenstående er et overfladisk uddrag af oplæggene.

Snak i krogene

I pausen tegnes der på livet løs. "Jeg er allermest overbevist om at BSL er det rigtige", siger Anne Skov Hårdell, "de kulturelle værdier er vigtigere."

"Jeg tror ASL er den bedste løsning. Tænk på globaliseringen," kommer det fra Nathalie Hein.

"Det er vel økonomisk set billigere at sende folk til England end til USA", tegner Bruno Ottesen.

Meningerne er forskellige. Det er godt man udnytter behovet fuldt ud. I en lang pause – før vi går i gang med spørgsmål – taler jeg med Gerli og Malene igen. De spiser begge to en sandwich.

Jeg spørger om hvordan det er gået.

"Der er mange mennesker i dag. Deraf kommer mange forskellige meninger. Men nu skal vi til at debattere, så jeg er spændt på hvilke spørgsmål der kommer," fortæller Malene, "men hver ting kan være rigtigt. Det er praktisk med det ene af de to tegnsprog uanset hvad."

"Er I på nogen måde blevet mere eller mindre overbeviste af oplæggene? Har I revideret jeres holdning?", spørger jeg.

"Jeg er stadig mere overbevist om at BSL er den rette løsning, men det *er* to forskellige måder at tænke på", tegner Malene, mens Gerli supplerer, "Janne lagde vægt på visualisering og udvalg af materiale hvorimod Jessica så lidt længere frem og lagde vægt på det uddannelsesmæssige og folkeskoleloven, men jeg går stadig ind for ASL."

"Men problemet med globaliseringen er nærmest at børnene får påduttet, at de skal til USA fordi alle andre gør det!", tegner Malene lidt kritisk, "det er jo ikke kun en valgmulighed, der er tale om. Man skal slet ikke bruge BSL eller ASL til at bestemme, hvor børnene skal hen senere i livet."

"Man skal ikke følge strømmen," skyder Gerli ind, "valget af ASL eller BSL skal baseres på at børnene skal have en tilknytning til *selve* tegnsproget. Men problemet er naturligvis også, at der ikke er materiale nok på BSL som der er på ASL."

Malene fortsætter, "men med BSL kan man komme videre i uddannelsessystemet. Man behøver ikke at være bange for at uddannelsen ikke bliver anerkendt. Den er taget i f.eks. England." Lige straks efter løfter Gerli armene op, "men med et *lingua franca*-sprog fjerner man sprogblokeringer. Men det er naturligvis vigtigt, at vi tænker på børnene. Forældrene har også noget at skulle have sagt. Børnene skal også spørges."

"Men det er først og fremmest en *sprogmekanisme* der skal bruges?", gentager jeg.

"I allerhøjeste grad", siger de begge to.

Nu er pausen forbi. Vi skal tilbage i salen. Nu vil der sikkert komme et væld af spørgsmål. Spørgsmål som er meget konkrete og spørgsmål som er meget filosofiske. Men alt tyder på, at det er svært at finde en retningslinje. Hverken Janne Boye eller Jessica Rohde kan svare fyldestgørende på de fleste spørgsmål, men der diskuteres en hel del. Det er formålet med denne aften.

Hvad er bedst for børnene?

Den person der stiller debataftenens sidste spørgsmål er Malene.

"Nu har vi diskuteret frem og tilbage, men jeg vil gerne spørge jer begge to om *hvilket* tegnsprog er bedst for *børnene?* For selve undervisningen?", rettet mod Janne og Jessica.

Det korte af de (lange) svar er nærmest "ved ikke" med skuldertræk.

Så er debataftenen slut. "Det var nu nærmest et skridt frem og to tilbage", siger Bruno Ottesen, "var det ikke?" mens han kigger på mig. "Dét spørgsmål vil jeg stille Gerli og Malene i en e-post", kommer det fra mig, og jeg går hen mod trappen hvor mange døve har samlet sig. Nogle smutter på café, andre hjem (mig). Hjemme får jeg skrevet en e-post der indeholder følgende spørgsmål;

1. Var det nu nærmest et skridt frem og to tilbage?

2. Var I tilfredse med udfaldet?

Gerlis svar:

Nej, jeg synes overhovedet ikke, at det var et skridt frem og to tilbage. Det var dejligt at se mange fremmødte, hvilket tyder på at der er stor interesse for sagen. Man kunne mærke, at det lå alle på sinde, og at alle var interesserede i at forbedre betingelserne for engelskundervisningen. Selv i pauserne stod folk og diskuterede løs på en positiv måde. Glenn A. kom med en fin konklusion, og jeg tror godt, at vi vil komme et stykke vej. Jeg kan dårligt nok vente til næste gang, hvis der bliver arrangeret noget lignende fremover.

Om jeg var tilfreds med udfaldet? Det gik som jeg regnede med, jeg vidste godt at intet blev afgjort den aften. Rom blev heller ikke bygget på en dag. Det blev afklaret, hvad vi skulle fokusere på og dermed arbejde videre ud fra. Jeg må indrømme at på vej hjem, sad jeg og tænkte på hvad der blev sagt undervejs om BSL og ASL og alle fakta om de to tegnsprog samt om døveundervisningen.

Jeg ønskede faktisk, at der var flere "professionelle" fra forskellige døveskoler og centerskoler, nemlig dem der underviser i engelsk. Kjeld Petersen fra Nyborgskolen fortalte

bl.a. at en meget lille procentdel af døve elever på Nyborgskolen havde rimelige engelskkundskaber, hvor man tænker på at blandt de hørende jævnaldrende er der ca. 75% som har tilsvarende kundskaber. Det er søreme uhyggeligt, og det giver da noget til eftertanke. Min holdning er stadig den samme, men det var godt at høre om BSL.

Malenes svar:

Et skridt frem og to tilbage? Det kan vel diskuteres. Men det synes jeg ikke! Vi fik konstateret, at man synes det er en GOD IDE at få valgt enten BSL eller ASL, da den hidtidige/nuværende undervisning ikke er god nok til vore døve elever i dag. Det har ikke nogen betydning for valget af ASL eller BSL, når vi taler om UNDERVISNING (jeg mener BrE plus et af de to tegnsprog).

Så derfor er man jo nok nødt til at se på underpunkterne, for at man så kan træffe et valg og det må så være hvilket af dem er bedst mht.:

1. Økonomi.
2. Steder hvor man kan lære tegnsproget.
3. Genopfriskning for lærerne.
4. Fritidsbrug.

Og det ser vist ud til at ASL er det bedste, da man kan oprette aftenkurser her i lille DK og dermed lære og genopfriske ASL. ASL er også et internationalt brugt sprog på konferencer m.m.

Jeg fik den fornemmelse, at mange var glade for denne debat og selvfølgelig kan vi ikke sige at NU sker det! Det er en proces og den skal tage tid, så vi ikke oplever det samme som med tegnsprog som fag for nogle år siden.

Vellykket ØMU-debat på tegnsprog

Af Michael Vestergaard

Da statsminister Poul Nyrup Rasmussen mødtes til duel med Pia Kjærsgaard i Aalborghallen den 23. august blev hele disputten tegnsprogstolket på storskærm for fremmødte døve som dermed fik mulighed for at følge med i debatten på lige fod med alle andre.

Det samme skete i Nyborg onsdag den 30. august ved Brandts Klædefabrik i Odense, hvor statsminister Poul Nyrup Rasmussen denne gang mødte Holger K. Nielsen fra SF.

Under debatten var der 3 tolke, som tolkede for døve, så de kunne følge med. LF har udtalt på deres hjemmeside at tolkningen under debatten er et eksempel på en tolkeopgave, som dækkes af Socialtolkeprojektet.

Der deltog mange døve fra Odense og omegn. Der var forskellige aldersgrupper repræsenteret, og de fulgte godt med i debatten.

Under debatten var der 2-3 døve som var oppe ved mikrofonen sammen med en tolk for at udspørge statsministeren og Holger K. Nielsen i forbindelse med fordele og ulemper ved en folkeafstemning med et JA eller et NEJ.

Stemningen under debatten var til fordel for statsministeren, da ungdomsgruppen fra Socialdemokratiets Ungdom var til stede. Så statsministeren havde det "godt", når han fortalte om Danmarks store fordel ved et JA. Det sjove var at de fleste mennesker kiggede på de døve, når vi snakkede med hinanden.

Det bedste ved denne dag var at man som døv eller hørehæmmet kunne argumentere for og imod med hinanden, om hvad der var godt og dårligt for Danmark.

Efter debatten spurgte jeg et par unge og ældre om, hvad de syntes om debatten og om de fik udbytte af den.

De fleste svarede ja. Selvfølgelig fik de udbytte af det – det er en skam at DR og TV2 ikke synes det er særlig vigtigt for os at kunne følge med i valget på TV. De fleste døve som deltog vidste godt hvad de ville stemme ved folkeafstemningen den 28. september – hvor resultatet var, at 53,1% af Danmarks befolkning stemte NEJ til euroen.

DITO'S Turistfart

Kørsel overalt i Danmark og Europa.

Vi har forslag i alle prisklasser og busser til alle formål, 20 – 72 personer:

Luksusbusser
- Toilet
- Køleskab
- Kaffemaskine
- Aircondition
- Biltelefon, video

28 personers VIP-bus
- Møderum til 8 pers.
- Aircondition
- Telefax
- Køkken m. fadølsanlæg
- Biltelefon, video

Sovebusser
- 42 – 48 liggepladser
- I øvrigt som luksusbusserne

Handicapbusser m. lift, til 1 – 15 kørestole + 7 – 45 sæder.

Tlf. 59 44 02 00
Fax 59 44 07 66

K.P. Danøsvej 2 · 4300 Holbæk

„Røde Hænder“

En gruppe unge døve vil have indfyldelse på samfundet på det politiske plan. Derfor har de samlet sig i en socialistisk gruppe, som de kalder „Røde Hænder“. Her fortæller de om, hvilke tanker de har gjort sig om samfundets indretning, og hvad de især vil arbejde med.

Af Mette Sommer

I dag, cirka et år efter vi startede, er vi blevet til cirka 10 medlemmer. Indtil nu har vi diskuteret, hvor vi står partipolitisk, og nu er det sådan, at vi fastholder vores egen socialistiske gruppe, som vi har givet navnet "Røde Hænder". Det vil sige, at vi samarbejder IKKE med bestemte partier, men nogle af os har taget et yderligere skridt og har meldt os ind i Enhedslisten, der under årsmødet i maj vedtog at oprette en landsdækkende afdeling for døve. Nogle andre vil melde sig ind i Socialistisk Folkeparti.

Vi var for eksempel med til at arrangere en debataften i forbindelse med euro-afstemningen i september.

Vi har demonstreret den 1. maj og været med til diverse aktioner.

Socialistisk grundholdning

Røde Hænders politik er selvsagt socialistisk. Socialismen stræber efter en lighed blandt alle folkeslag. Vi ønsker ikke et kapitalistisk samfund: et samfund som er ensidigt styret af økonomiske interesser. Socialismen retter sig mod et kollektivt samfund i modsætning til kapitalismen, der indebærer et individualistisk samfund. I det kapitalistiske samfund bruges penge til at få endnu flere penge, og varerne sælges med det formål at producere flere varer og dermed tjene endnu flere penge.

I takt med indtjening og den stigende produktion konkurrerer man i det kapitalistiske samfund med hinanden om at gøre varerne billigst mulige, og det fører til, at de ansatte på f.eks fabrikker bliver presset til at producere mere inden for den samme tidsramme.

Imod ØMU'en

Vi er imod EU af mange årsager, men det centrale er, at ØMU'en ikke alene vil begrænse vores i forvejen ringe mulighed for indblanding i den økonomiske politik, men også forringe vores indfyldelse på det europæiske samfund.

ØMU'en medfører en mobilisering af Europas befolkning, især folk inden for det informationsteknologiske område og de højtuddannede. Dette resulterer i nye klasser i samfundet, hvor de rige bliver rigere og de fattige endnu ringere stillet. Regeringerne rundt om i Europa satser på de stærke og vil gå langt for at undgå at tiltrække personer, der belaster de offentlige budgetter!

Vi er i det hele taget også imod EU, da kun samfund med velfærd får indfyldelse – de rigeste lande vil komme til at styre det hele. Derfor går det ud over de svageste lande, når EU bliver rigere.

Døvepolitiske emner

Vi vil ikke prioritere døvepolitikken højst, men regner med at berøre området i forbindelse med f.eks. tekstning af TV, informationsteknologi, skole- og socialpolitik.

Døvegruppen er jo i sig selv ikke et emne f.eks. på det økonomiske plan eller på beskæftigelsesområdet. I døvesamfundet eksisterer der også klasser. Nogle sidder godt i det, mens andre har det sværere, men i forbindelse med de førnævnte områder har vi et fælles samfundsmæssigt problem.

For god ordens skyld gør vi opmærksom på, at artiklen IKKE er udtryk for DDU's officielle politiske holdning.

Røde Hænder:
Kontaktperson Bo Hårdell og Mette Sommer.

E-mail:
sommermette@hotmail.com og bohaardell@hotmail.com

Ideen bag læreplanen „Engelsk for døve" i 1997

Vestlandets kompetencecenter i Bergen, Norge

Af Pat Pritchard

Introduktion

At kunne engelsk er en absolut nødvendighed i samfundet i dag. Vi møder det engelske sprog i vores daglige liv, på arbejdspladsen og på uddannelserne. Det er ikke lige oplagt for alle og derfor skal døve børn i Norge til at lære sig et tegnsprog fra et engelsksproget land. I denne artikel forsøger jeg at sige lidt om hvorfor læreplan-gruppen i engelsk i 1997 valgte, at døve børn skal lære et tegnsprog fra et engelsksproget land og hvorfor vi valgte British Sign Language (BSL).

Da arbejdet med den nye læreplan startede var der flere spørgsmål som arbejdsgruppen prøvede at besvare:

• Hvordan kan alle eleverne i klassen, uanset grad af høretab, føle at de lykkes?

• Hvordan kan eleverne tilegne sig et sprog de aldrig har hørt?

• Hvordan kan eleverne opleve at det faktisk er et nyt sprog de arbejder med?

• Hvordan kan de bruge et sprog de for nylig har tilegnet sig i spontan kommunikation?

• Hvad kan vi gøre for at øge døve børns motivation for at lære et fremmedsprog og give undervisningen en virkelighedsnær tilknytning?

Det overordnede mål er at eleverne skal lære engelsk. Men det er også et mål at eleverne skal kunne lege med sprog og gøre sig erfaringer og opdagelser.

Hørende børn begynder med mundtlig engelsk i form af fraser, sange, rim og regler allerede som seksårige i 1. klasse. Hvordan kan døve børn få en tilsvarende legepræget og motiverende start på engelskfaget i en alder, hvor de ikke kan læse engelsk skriftsprog?

Normalt når hørende snakker om at lære et fremmedsprog, tænker de på både den mundtlige og skriftlige form af fremmedsproget. Der findes næsten ingen eksempler på, at elever kun får undervisning i skriftsproget. For døve børn er det kun skriftsproget, der er tilgængeligt. Dette har præget undervisningen, hvor de i nogen udstrækning får artikulations- og mundaflæsningstræning. Men eleverne vil i mindre grad kunne kommunikere ubesværet mundtligt på engelsk. Eleverne mangler et mundtligt sprog i ansigt til ansigt kommunikation. Det er et mål i læreplanen, at eleverne skal kunne kommunikere med både hørende og døve engelsksprogede. Derfor blev det klart at vi måtte begynde med et tegnsprog som udgangspunkt for at kunne dække døve børns behov for mundtlig kommunikation.

Alle ved at der er store forskelle mellem britisk og amerikansk tegnsprog. Vi kunne kun vælge et tegnsprog af økonomiske grunde og vi valgte engelsk tegnsprog, BSL.

Hvorfor BSL og ikke ASL (amerikansk tegnsprog)?

Der er mange som har stillet dette spørgsmål ud fra den erfaring, at de voksne døve man træffer ude i verden ofte benytter sig af amerikansk tegnsprog (ASL) i mange internationale sammenhænge.

Afgørelsen var ikke baseret på behovene til voksne døve i dag. Det var en pædagogisk afgørelse baseret på behovene til nutidens døve børn.

Grundlaget for hele læreplanen er at børnene skal kunne tilegne sig sproget og bruge sproget i virkelige kommunikationssituationer.

Geografisk set er Storbritannien og det engelske døvemiljø lettere tilgængeligt end det amerikanske. At kunne tage kontakt med og til sidst besøge døvemiljøet er vigtigt for børnenes indlæring. Det har en stor motivationseffekt at vide at man skal og kan kommunikere med virkelige mennesker i virkelige situationer. Når man forstår og bliver forstået, har det en enorm effekt for selvtilliden og dette allerede i en tidlig alder.

At undervise døve børn i BSL har også økonomiske konsekvenser. Ved brug af EU-midler kan vi realisere disse planer. Vi er ikke afhængige af at skolerne og forældrene skal skaffe midlerne på egen hånd til at elever og lærere kan tage på udvekslingsophold. På den måde er planen mulig at gennemføre.

Den døve forsker Dr. Paddy Ladd (Ladd 1993, Gallaudet) har sammenlignet de kulturelle værdier i det amerikanske og britiske døvesamfund. Resultaterne viser, at de norske værdier lå nærmere de britiske end de amerikanske. Ladd viser også, at de amerikanske „ressource-stærke døve" har overført værdier til storsamfundet. De ønsker høj uddannelse, et godt betalt arbejde og en profession med høj sta-

tus. De forlader de „ressource-svage døve" og arbejder ikke længere for døvesagen. I det britiske døvesamfund derimod giver det i den grad høj status at arbejde for og kæmpe for døvesagen.

Ladd har en vision om en „global døv bevidsthed", hvor alle døve føler en slags forbindelse og fællesidentitet med andre døve i verden. Ladds forskning viser, at britiske og europæiske døve ligger nærmere dette mål end døve amerikanere. Europæiske lande er forholdsvis små og geografisk nær på hinanden. Dette betyder, at europæiske døve oftere har kontakt med andre døvekulturer og med andre tegnsprog. Som et resultat af dette har europæiske døve udviklet en form for døv identitet, som ikke er bestemt af fødested for hvert individ. De er også mere fleksible og åbne for at kommunikere på tværs af de forskellige tegnsprog. Amerikanske døve derimod har en tendens til at bruge ASL uden at vise hensyn til en fremmed. Det er også mere sandsynligt, at amerikanske døve vil identificere sig som amerikaner først og derefter som døv.

Forskning i de sprogkoder som døve bruger i internationale sammenhænge fortsætter. F.eks. L. Allsop i 1995. Men i forskningen hidtil findes der ikke bevis for, at ASL er blevet „det internationale tegnsprog" som mange hævder. Det ser ud som om, at kun fremtiden kan vise det.

Allsops forskning viser, at i mødet mellem forskellige nationaliteter bruger døve nogle internationale tegn, som man er blevet enige om, gestik, mimik og tegnsprogets rige grammatik. Kommunikationen tager meget længere tid, fordi man hele tiden må kontrollere at man er blevet forstået.

Hvordan foregår undervisningen?

Planen L97 gælder for alle døve elever og de skal begynde med BSL, når de er seks år. Eleverne skal tilegne sig sproget gennem leg, naturlig kommunikation med andre og gennem det at opleve store mængder af BSL-tekster i forskellige genre. Dette betyder, at eleverne vil tilegne sig forskellige dele af sproget på forskellige tidspunkter efter hvilke behov de har for at forstå og meddele sig.

For at lære må vi være motiverede. Direkte kommunikation med andre giver denne motivation.

Eleverne bruger og oplever autentiske tekster i undervisningen og i tema- og projektarbejde i lige stor udstrækning som øvrige elever. Det er ikke meningen, at norske lærere skal være BSL-sprogmodeller. Lærerne skal tilrettelægge, vejlede og være med på opdagelse for eleverne.

Lærerne fortæller hvor overraskede de er over, hvor mange elever der finder ud af en BSL-tekst ved brug af forskellige strategier. Undervisning skal ikke længere bare være lærerstyret, men eleverne opfordres til selv at være aktive. Elever som har interesse i at lære engelsk talesprog opmuntres til det.

I dag kan vi bruge videobrev, billedtelefon, teksttelefon, internet (f.eks. www.deafchild.org) og andre former for IKT for at få til direkte kommunikation med engelsksprogede døve og hørende.

Sprogrejser til Storbritannien skal give eleverne oplevelser og erfaringer med begge fremmede sprog, BSL og engelsk.

Den kundskabsmængde og litteratur døve elever skal opleve er den samme som hørende elever. For at formidle kundskaben effektivt kan den præsenteres som autentiske tekster på BSL eller engelsk, tekstet film, eller oversættelser til norsk tegnsprog eller norsk.

Strukturen i læreplanen

I de små klasser begynder børnene at tilegne sig BSL. I de større klasser fortsætter eleverne med at udvikle BSL, mens de begynder at lære engelsk skriftsprog. I de ældste klasser arbejder eleverne kun med engelsk, men kan vælge at fordybe sig i BSL,ASL eller endda mere engelsk.

Vurdering

Vurdering af læreplanen: Vi har ingen forskning som viser hvilken rolle BSL spiller for døve børn. Hidtil har vi bare udtalelser fra lærere, bl.a.:

1. De beskriver eleverne som „svampe" – de absorberer så meget BSL som læreren kan overskue, at give dem.

2. Døve indvandrerbørn blomstrer og får mere selvtillid. Endelig er de på ligefod med de norske døve. BSL er et fremmedsprog for begge grupper.

3. Børn, som har problemer med norsk skriftsprog, bliver motiverede når de oplever at BSL er et sprog de kan tilegne sig.

4. Kontakt med og planlægning af besøg til døveskoler i Storbritannien har været meget motiverende og opmuntrende for brug af både BSL og engelsk. Selve opholdet og mødet med engelsksprogede døve jævnaldrende har været virkelige heldig for sprogindlæringen.

Elevvurdering

De første afgangsprøver i engelsk for døve i de ældste klasser er nu i gang. Målet med afgangsprøven er at give døve elever mulighed for at vise at de forstår og kan bruge engelsk skriftsprog. De skal også vise

hvilke kundskaber de har tilegnet sig inden for kultur, litteratur, samfundskundskab og historie. Eleverne bliver ikke vurderet i mundtlig engelsk. Eleverne bliver ikke målt i forhold til andre hørende eller døve elever, men vurderet for at se i hvor høj grad de har opnået målene sat i læreplanen. Afgangsprøven er for første gang udarbejdet efter læreplanen „Engelsk for døve" og ikke efter læreplanen for normalt hørende elever.

Fremtidens muligheder

Internationalisering og globalisering er ord som ofte bliver brugt i dag i uddannelsessektoren. Norske døve er kun lige begyndt at udforske mulighederne for højere uddannelse i Storbritannien, Australien og i New Zealand. Alle disse land har BSL eller BSL-beslægtede tegnsprog. I Storbritannien f.eks. findes der studier specielt rettet mod døve f.eks. tegnsprog, døvekultur, døveteater osv. Dertil findes der et støtteapparat sådan, at døve kan deltage på de ordinære studier.

Læreplanen giver mulighed for at eleverne kan vælge at fordybe sig i BSL, ASL eller engelsk i de ældste klasser. Dette kan være indgangsbilletten til et bredt uddannelsestilbud internationalt.

At lære et fremmed skriftsprog eller tegnsprog udelukker ikke at lære flere. Det er bare det første skridt.

Vi ved heller ikke om døve børn endda vil få flere fordele af at lære mere end et tegnsprog. Det ser ud som om det at lære et fremmed tegnsprog kan gøre børnene mere bevidste om deres eget tegnsprog og kultur. Det er en spændende tid vi går i møde.

Kilde: B. Snider. A Global View. Visiting scholar Paddy Ladd holds a vision for the deaf community. Gallaudet Research Institute Publications. Summer 1993

JULEINTERVIEW

Af Karen Talks

Glæder du dig til jul?

Julie Jensen, 21 år, KBH: „Ja, især at være sammen med familien."

Morten Pedersen, 26 år, KBH: „Ja, MEGET"!

Jakob Gade, 20 år, Århus: „Ja, jeg glæder mig mest til skiferien i min juleferie".

Titika Christensen, 21 år, lige flyttet til KBH: „Ja, selvfølgelig, især den hyggelige julestemning".

Tror du på julemanden/nisser?

Julie: „Jeg er stadig i tvivl".

Morten: „Nej, overhovedet ikke".

Jakob: „Det kommer ikke dig ved".

Titika: „Ikke på julemanden, men måske på nisser".

Hvad ønsker du dig til jul?

Julie: „En lejlighed og mobil".

Morten: „Julegaver betyder ikke noget for mig. Det vigtigste er at være sammen med familien".

Jakob: „Selvføli' SKI og penge!"

Titika: „Køkkenting, fordi jeg lige er flyttet".

Hvad er det bedste ved julen?

Julie: „Stemningen, fx julefrokoster".

Morten: „Familiesammenkomsten".

Jakob: „Of course julegaver! Og fri fra skolen – samt SNEBAJER"!

Titika: „Juletræet med levende lys og julegaver".

Holder du af juleshopping?

Julie: „Jaah, jeg elsker juleshopping".

Morten: „Øhmm, ikke specielt pga. for mange mennesker".

Jakob: „Argh nej, det er spild af pengene og det er sgu svært at finde gaver".

Titika: „Jeg er altid vild med juleshopping, fordi det er traditionelt".

Til slut skal det siges, at redaktionen mener, at Julemanden bor på Grønland og ikke i Finland!

Glædelig jul og godt Tub'år fra redaktionen!

PIT STOP GRILL
Møllervej 2 - 5800 Nyborg
Tlf. 65 31 61 60
Åbningstider fra 1. oktober - 1. april:
Mandag - torsdag 11 - 21
Fredag 11 - 22
Lørdag - søndag 12 - 22

Sydafrikas døve

Hvordan forholder en døvekultur sig til en kultur, hvis historie bygger på raceadskillelse, en kultur der i sidste århundrede var domineret af had, vold, tortur og racisme?

Af Karen og Katrine Talks

Vi sad i flyet på vej til Johannesburg og blev opslugt af to fascinerende bøger. Den ene hedder „Ingen fremtid uden tilgivelse" og er skrevet af ærkebiskoppen Desmond Tutu.

Den anden er den meget kendte „Long Walk to Freedom", skrevet af Sydafrikas store helt og forhenværende præsident Nelson Mandela. Disse bøger inspirerede os til at se nærmere på Sydafrikas historie.

De oprindelige indfødte i Sydafrika var sorte afrikanere, der hver tilhørte en bestemt stamme. Den største og mest kendte er zuluerne. Senere kom hollænderne (som kaldte sig „Afrikaans") og bagefter englænderne. De sloges alle mod hinanden, og efter mange blodige kampe mod englænderne og afrikanerne kom hollænderne til magten (ikke på demokratisk vis). I 1946 indførte hollænderne „apartheidsystemet", en raceadskillelse, som sørgede for at hvide og sorte ikke blev blandet sammen. For eksempel var der i busser bestemte pladser til sorte og til hvide, og der var også toiletter for sorte og hvide.

Problemet var at opdelingen var til fordel for de hvide. De hvide havde jo magten, de hvide ejede det meste af jorden, og det var næsten kun de hvide, der fik en uddannelse.

Apartheid medførte megen politisk utilfredshed blandt de sorte, og de voldelige krige fortsatte og blev blodigere med tiden. Ikke før 1994 havde Sydafrika deres første demokratiske valg, hvor Nelson Mandela kom til magten. Siden hans magtovertagelse er det stadig svært for både hvide og sorte at tilpasse sig det nye demokratiske samfund. De kunne jo ikke bare glemme alt om fortidens grusomheder.

Hvordan mon Sydafrika så ud i dag? Det diskuterede vi meget på vejen. Vi spekulerede også på, hvordan døvekulturen og tegnsproget havde udviklet sig under disse politisk set urolige forhold.

Pretoria – The Jacaranda City

Da vi endelig ankom til Sydafrikas hovedstad, Pretoria, var de smukke lilla jacaranda-træer i fuld blomstring. Vejene var nærmest snedækkede med lilla jacaranda-blomster. Det gjorde byen farverig. Langs vejkanten så man udelukkende sorte mennesker, mens de hvide sad bag låste vinduer og døre i bilerne.

Det er normal skik for mange sorte at gå flere kilometer hver dag til og fra byen, da bus- og togforbindelserne er elendige. Vi snakkede senere med en ældre sort døv mand der fortalte, at i hans ungdom stod han op klokken halv to om morgenen og gik 4½ time for at nå på arbejde klokken seks.

Gaderne i de hvide forstæder var mennesketomme. Man så kun den ene store villa efter den anden. Villaerne var alle gemt bag meterhøje mure beklædt med pigtråd og elektrisk hegn, og der var tremmer for vinduerne og glubske vagthunde. De fleste hvide boede i et kæmpestore hus med swimming pool og maids (sorte tjenestepiger).

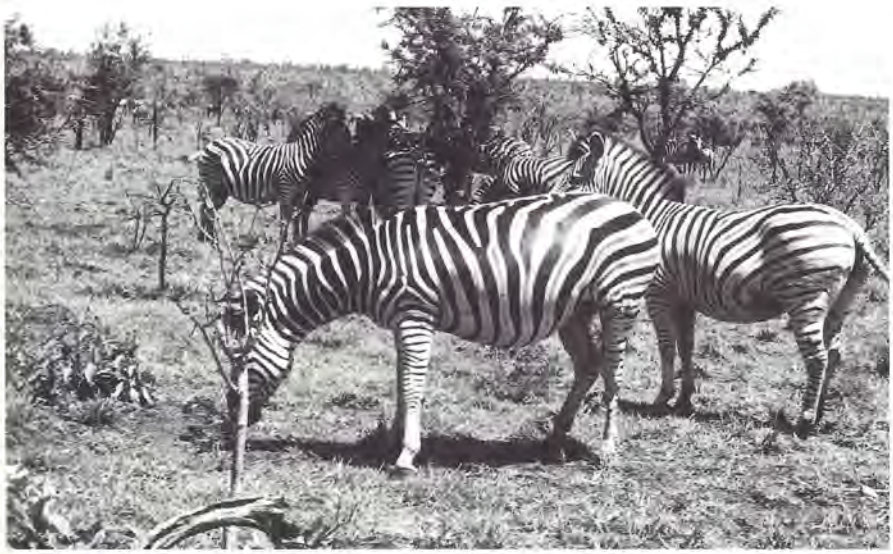

Gauteng-North Deaf Association

Allerede dagen efter vor ankomst besøgte vi en døveforening „Gauteng-North Deaf Association" i Pretoria og var med til deres generalforsamling. Vi blev straks modtaget hjerteligt af både sorte og hvide døve. Men vi så med vore store og uforståelige øjne at de døve talte alle mulige forskellige tegnsprog.

Afrikaans tegnsprog bliver udelukkende brugt af hvide døve (der er af hollandsk afstamning), mens engelsk bliver brugt af både sorte og hvide døve, og så er der også nogle sorte, der bruger andre tegnsprog afhængigt af hvilken stamme de tilhører. Der er 12 nationale sprog i Sydafrika.

Døveforeningens tegnsprogsinstruktør John Gouws fortalte, at mange sorte foretrak at tegnsproget knyttede sig til engelsk. Men de fleste hvide (af hollandsk afstamning) foretrak afrikaans tegnsprog.

Med hensyn til det engelske tegnsprog var der stor debat om det skulle følge BSL- eller ASL-systemet. Derfor var der mange forskellige tegnsprog på døveskolerne hvilket gjorde både lærerne og de døve børn forvirrede (og det blev vi selvfølgelig også). For eksempel bruger nogle BSL-håndalfabet og andre internationalt håndalfabet. Det ville John Gouws prøve at ændre på, så det ville blive et fælles tegnsprog. Alligevel så vi i døveforeningen at både sorte og hvide talte med hinanden på trods af deres forskellige tegnsprog, kulturer og hudfarver.

Døveskolerne

Vi mødte en sjov og frisk døv mand som tidligere havde været formand for South Africa Deaf Sport Association. Han hed Christie Heynes og brugte afrikaans tegnsprog. Vi blev ledsaget af ham til en afrikaans døveskole „Transoranje School for the Deaf" i Pretoria – en blandet skole med 300 sorte og hvide døve børn. De bliver undervist i afrikaans . Engelsk har de som deres andet sprog. Skolen er en såkaldt tropisk skole, der er omgivet af palmetræer og masser af legepladser. Børnene har skoleuniform på. På den måde kan man ikke se forskel på rige og fattige børn. Skolen er også en kostskole for elever, der bor langt væk.

Vi besøgte også en anden døveskole „St. Vincent School for the Deaf" i Johannesburg. Skolen blev oprettet i 1934 af Søstre af Kong William's town som en klosterskole. I dag er skolens inspektør stadig nonne. Men det er ikke længere en klosterskole. Skolen har cirka 180 døve børn, og de bruger engelsk tegnsprog der er i familie med ASL/BSL. Så det var nemmere for os at forstå dem.

Ligesom i den første skole vi besøgte var der både sorte og hvide børn med skoleuniform. St. Vincent School har mange døve døvelærere, og de fleste af de hørende lærere taler flydende tegnsprog. De har mange aktiviteter som for eksempel et tegnsprogskor, drama, og sport. Vi blev rigtig imponerede af hvor velopdragne børnene var, når man sammenligner dem med danske skolebørn. Børnene var ret nysgerrige og stillede mange intelligente spørgsmål om Danmark.

Hver aften er der TV-avis i fjernsynet med en boble med tolk. Det engelske tegnsprog bliver brugt i tolkningen.

Safari

Ud over Sydafrikas interessante og uhyggelige historie og kultur ligger der noget meget vigtigere bag landets kultur. Det store spørgsmål er nemlig, om man har set "the Big Five" – løven, elefanten, næsehornet, bufalloen og cheetahen. Sydafrika har mange nationale parker med fredede dyr. Disse parker kalder man game parks. Endelig kunne vi se på dyr der gik i det fri og som ikke var buret inde i et lille rum som i zoologisk have.

Vi tilbragte tre dage i Kruger National Park, hvor vi boede i camps. Vores hytte havde udsigt over en flod, hvor vi engang så tre flodheste lege med hinanden. Der var også nogle frække bavianer som sneg sig ind på the camps og havde lært at

åbne køleskabe. Vi fik at vide at hanbavianerne ikke respekterer kvinder eller børn. Da vi stod med vores madpakke og skulle til at spise kom en stor hanbavian farende hen mod Karen og rev madpakken ud af hænderne på hende. Så drønede den videre over hegnet, smagte lidt på vores sandwiches og delte resten med sin familie.

Om dagen var vi ude at køre og se efter „game". Vi fik desværre kun set 4 af the Big Five, for cheetaen gemte sig godt oppe i træerne.

Set ud fra vores besøg i skolerne og generalforsamlingen var alle døve sammen både sorte og hvide. Selv i et land der både kulturelt, racemæssigt og sprogligt er totalt splittet, har døvekulturen alligevel formået at bevare en fælles tolerance over for hinanden uanset hudfarve. Man har samlet sig og ikke bukket under for racismens ondskab.

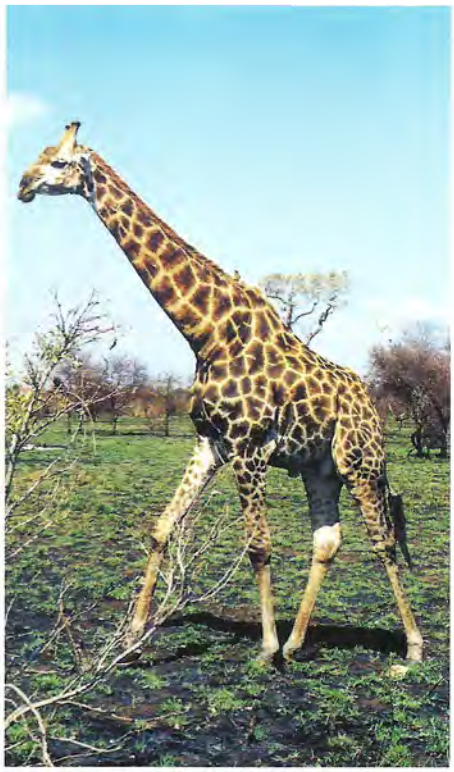

Meld dig ind i DDU

For 50 kr. om året kan du blive medlem af DDU! Som medlem får du forskellige fordele:

- Mulighed for at deltage i spændende kurser
- Gratis medlemsblad (Visualis)
- Gratis hjælp og vejledning i forskellige sager
- Deltagelse i nordiskebørne- junior- og ungdomslejre

DDU er **dit** forbund, som tager sig af dig og kæmper for vores fælles sager, f.eks. tolk, uddannelse og meget andet. Jo flere vi er, jo stærkere står vi!

Det tager kun 10 sekunder at udfylde tilmeldningsskemaet nedenfor, så... meld dig ind før du bliver 30! Klip det ud og send det til:

Danske Døves Ungdomsforbund, Postbox 704, Rantzausgade 60', 2200 København N

Hvis du allerede er medlem af DDU, kan du jo få en af dine venner meldt ind, hvis de ikke er medlem. Ærligt talt er der ingen undskyldning for ikke at melde sig ind – vi har brug for alle.

Fulde navn:

Adresse:

Adresse:

Postnr.: By: Fødselsdato:

Teksttelefonnummer:

☐ Døv ☐ Døvbleven ☐ Hørehæmmet ☐ Hørende

Medlem af LF i forvejen? ☐ Ja ☐ Nej

Underskrift: